

Nr 22.

Ankom till riksdagens kansli den 7 april 1930 kl. 5 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckt motion angående vissa mindre förändringar i riksdagens arbetsformer.

I en inom första kammaren väckt motion, nr 204, har herr *Julin, Teodor*, hemställt, att riksdagen ville vidtaga de ändringar i vederbörliga stadganden, varigenom i motionen föreslagna ändringar av riksdagens arbetsformer skulle bli genomförda.

Den i motionen givna framställningen är i huvudsak följande:

»1) Koncentration av debatterna i plenum är ett stort och viktigt önskemål. Redan nu har ju praxis för dessa debatter utbildat en form, som just syftar till koncentration. Debatt öppnas allenast, då någon har missnöje att anmäla mot vederbörande utskotts ståndpunkt i en fråga. Reservant eller, där sådan ej finnes, avvisad förslagsställare inleder debatten. Utskottet skickar fram en försvarstalare, vanligen sin ordförande. Först efter dessa huvudtalare gå andra talare upp, och då huvudtalarna böra hava anfört huvudsynpunkterna på frågan väntar man, att de följande talarna endast skola uppehålla sig vid vissa avgränsade detaljer. Så sker också vanligtvis, men ej alltid. Den ordning jag här tecknat grundar sig ej på någon bestämmelse och ofta nog ej ens på någon överenskommelse mellan de medverkande. Därför brytes också emellanåt den goda ordningen. En andra-hands-talare anser sig ofta för säkerhets skull böra förbereda ett stort tal, i vilket hela den då föreliggande frågan lägges upp, för den händelse att de väntade första-hands-talarna mot förmodan ej skulle uppträda, och det är inte alltid så lätt att förvandla ett planerat stort tal till ett lämpligt litet, även om detta skulle vara aldrig så lämpligt ur debattens och kanske till och med sakens synpunkt.

Funnnes en bestämd ordning för första-hands-talarnas framträdande fastställd, skulle detta säkerligen verka så, att många andra-hands-talare aldrig uppträdde. Att insnöra debatter i någon slags tvångströja vore emellertid olyckligt, men man kunde komma ett gott stycke på väg till en bättre ordning genom att utrusta en viss talesman med sådan befogenhet, att hans ingripande i debatten ej kunde befaras utebliva. Jag syftar på möjligheten att tilldela en av utskottsmajoriteten inom sig utsedd talare med samma rätt att ingripa i kammardebatterna, som nu är tillerkänd ledamot av statsrådet. Denne utskottsmajoritetens

talesman kunde få titeln referent, och han skulle som sådan angivas i vederbörande utskottsutlåtande. Det skulle åligga referent att vara beredd att omedelbart i kamrarna (en referent för varje kammare skulle givetvis utses) lämna de upplysningar och göra de inlägg, som oppositionen mot utskottsmajoritetens mening kunde komma att kräva, och göra detta just med tanke på att därigenom förhindra, att debatterna onödigtvis förlängdes. Vad här föreslås torde vara prövat och befunnet fördelaktigt i ett flertal länder.

2) Kungl. Maj:ts propositioner i riksdagen skola av någon bland statsråden tillställas båda riksdagens kamrar (R. O. 54). Motion i riksdagen skall skriftligen (i 2 exemplar) avlämnas till vederbörande kammares protokoll, d. v. s. avlämnas vid plenum. (R. O. 55, O. St. 17 och A. O. 11.)

Överlämnande av proposition och motion sker som bekant genom en slags ceremoni. Vederbörande har att invänta, att föredragningslistan för pågående plenum är genomgången, och att då begära ordet och anmäla sitt ärende, varefter talmannen låter hos talaren avhämta de handlingar denne har att avlämna. Ceremonien har givetvis sitt värde genom den offentlighet densamma skänker åt överlämnandet, men är som ceremonier i allmänhet något hinderlig för arbetet. Å andra sidan kan även offentligheten i fråga missbrukas. Man vågar väl säga, att så i viss mån sker i första kammaren, där ceremonien anses berättiga till att väckt motion direkt remitteras till utskott utan att bliva uppförd å föredragningslista, vilket medför, att endast det fåtal kammarledamöter, som lyckats höra vad talaren-motionären vid tillfället eventuellt anfört, får kännedom om motionens tillvaro.

När proposition skall överlämnas, begagna sig statsråden numera av sin rätt enligt R. O. 53 på så sätt, att de, utan att invänta att föredragningslistan är genomgången eller ens att invänta att pågående handläggning av visst ärende är slutfört, begära ordet och anmäla propositionen. Detta praktiska tillvägagångssätt medför emellertid en praktisk olägenhet, därför att protokollet så slaviskt följer vad som passerar i kammaren, att man, för att finna protokollsuppgiften om propositions avlämnande, kan få leta igenom ett långt diskussionsprotokoll för ett helt annat ärende. Rättelse häruti skulle enklast ske genom att protokollsföringen ändras så, att, där ej särskilda skäl för annat äro, ärenden, uppförda å föredragningslista för dagen, i protokollet återfinnas i listans obrutna ordning och andra händelser i kamrarna före, respektive efter dessa ärenden. Därigenom skulle också den tryckta föredragningslistan kunna ersätta den mycket saknade innehållsförteckningen till kamrarnas protokollshäften.

Vad angår ceremonien vid avlämnande av motioner synes den böra helt avskaffas och ersättas med *skyldighet för motionär* att å plenum anmäla och avlämna sina motionshandlingar till sekreteraren samt *skyldighet för sekreteraren* att omedelbart låta förse motionen med nummer och meddela motionären detta samt, efter det föredragningslistan genomgått, tillkännagiva nummerserien för alla under ifrågavarande plenum avlämnade motioner. Remiss av motioner till utskott skulle sedan ske i den ordning, som nu är vanlig i andra kammaren.

3) Den tryckta föredragningslistans användbarhet som innehållsförteckning till kammarprotokollet skulle i hög grad ökas, om den trycktes i samma sidstorlek som övrigt riksdagstryck och med trycket så placerat på papperet, att detta lämpade sig att vikas som omslag kring protokollshäftet. För att listan ej skulle undsticka sig bland papperen på pulpeterna borde den tryckas å rätt stort papper, vars överskjutande vita delar sedan kunde avlägsnas av den, som önskade använda listan till innehållsförteckningen för kammarprotokollet.»

Då föreliggande motion blivit hänvisad till konstitutionsutskottet, måste antagas, att de av motionären önskade bestämmelserna varit avsedda att införas i grundlag eller reglementariska föreskrifter för riksdagen. Emellertid gäller flertalet av dessa bestämmelser detaljer, som efter utskottets tanke böra ordnas av vardera kammaren för sig genom dess ordningsstadga, resp. arbetsordning och förty icke skola av konstitutionsutskottet prövas.

*Utskottets
yttrande.*

Vad angår motionärens förslag om utskottsreferenter, anser utskottet dels denna fråga böra ses i ett vidare sammanhang, dels en anordning med dylika referenter ofrånkomligen medföra vissa ytterligare anordningar med minoritetsreferenter liksom ock vissa konsekvenser exempelvis i avseende å motionärs rätt att i särskild ordning erhålla ordet.

På dessa skäl och under hänvisning till det förslag om utredning angående riksdagens arbetsformer, som utskottet i sitt memorial nr 21 framlagt, får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 7 april 1930.

På konstitutionsutskottets vägnar:

C. A. REUTERSKIÖLD.

Närvarande: Herrar Reuterskiöld, Strömberg, David Bergström, Thulin, Stendahl, G. W. Hansson, K. J. Ekman*, Vennerström, Sundberg, Thorén, Gustafson i Kasenberg, Persson i Trången, Pehrsson i Göteborg, Andersson i Igelboda*, Karlsson i Vadstena, Olsson i Mora, Fast, Holmström, Norling i Lesjöfors och Björck i Kristianstad.*

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.